

Kúria

v é g z é s e

Az ügy száma:	Bfv.I.1229/2022/6.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke Dr. Tuba István Krisztián, előadó bíró Dr. Gimesi Ágnes, bíró Dr. Kardos Andrea, bíró Dr. Schmidt Péter, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2023. március 21.
Az ügy tárgya:	lopás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek):	Terhelt1
Elsőfok:	Győri Járásbíróság, B.495/2019/23., ítélet, tárgyalás, 2020. március 5.
Másodfok:	Győri Törvényszék, 4.Bf.108/2020/13. végzés, nyilvános ülés, 2020. szeptember 15.

Az indítvány előterjesztője: Terhelt1 terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Győri Járásbíróság B.495/2019/23. számú ítéletét és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.108/2020/13. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Győri Járásbíróság a 2020. március 5. napján kihirdetett B.495/2019/23. számú ítéletével Terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli lopás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) és bc) pont, (5) bekezdés b) pont] és lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) és bc) pont, (4) bekezdés b) pont]. Ezért, halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt 6 év, fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

[2] A védelmi fellebbezés alapján eljáró Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2020. szeptember 15. napján kihirdetett 4.Bf.108/2020/13. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a terhelt a bűncselekményeket társtettesként és többszörös visszaesőként követte el.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt1 terhelt védője, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § b) pontjára, és a 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapított felülvizsgálati indítványt nyújtott be, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[4] A felülvizsgálati indítvány indoka szerint az elsőfokú bíróság a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát törvénysértően, önkéntesség hiányában és anélkül fogadta el, hogy azt az ügyiratok alátámasztották volna. A védő előadta, hogy a terhelt az előkészítő ülésen úgy nyilatkozott, hogy a vádiratban foglaltakat vitatja, bizonyítási indítványokat terjesztett elő,

valamint már korábban is észrevételeket tett a vádiratra és a bizonyítékokra. Mindezeket követően, a későbbi időpontra kitűzött tárgyaláson a terhelt a bűnösségét elismerte, majd a védőjével történt konzultációt követően úgy nyilatkozott, hogy „nem firtat semmit, minden úgy történt, ahogy a vádiratban le van írva”, a továbbiakban pedig nem tett vallomást. Ezután a bíróság a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát nem fogadhatta volna el.

[5] A védő kifejtette, hogy olyan vádlottak is nagy számban beismerik a terhükre rótt bűncselekményt, akik ezt a nyomozás során nem tették, vagy kifejezetten tagadták a bűncselekmény elkövetését. Álláspontja szerint – utalva a büntetőeljárás törvény indoklására is – a bíróságnak ilyenkor meg kell kísérelnie feltárni a terhelt beismerése és korábbi nyilatkozata, vagy akár az ügyiratok közötti ellentmondást, és akkor fogadhatja el a beismerést, ha a terhelt meggyőző magyarázatot tud adni a korábbi nyilatkozatának megváltoztatására. Úgy vélte, hogy a beismerés őszinteségének bírói mérlegeléséhez szükség lehet arra, hogy a beismerő nyilatkozaton túl a terhelt a cselekmény elkövetését alátámasztó tényeket is előadja. Mindezek alapján, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés miatt, az első- és másodfokú határozat hatályon kívül helyezését és a Győri Járásbíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[6] A Legfőbb Ügyészség a BF.1350/2022/2. számú átiratában a védő felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.

[7] A Legfőbb Ügyészség utalt arra, hogy a felülvizsgálati indítványt a benyújtásakor hatályos büntetőeljárás törvényben szabályozott okokra lehet alapítani (BH 2022.121.I.), a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja által felhívott Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja pedig 2021. január 1. napjától kezdődő hatállyal tartalmazza, hogy a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és új eljárásra utasítja, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el.

[8] Hivatkozott ugyanakkor a Kúria Bfv.II.491/2021/5. számú határozatában kifejtettekre is: „A felülvizsgálati indítvány érveit azonban a támadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapulvételével kell megítélni. Ez azt jelenti, hogy a Kúria az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján vizsgálja a bíróságok eljárásának törvényességét. Következésképpen, a felülvizsgálati eljárás is kizárólag abban az esetben vezethet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, ha a feltétlen hatályon kívül helyezésre alapul szolgáló ok már az ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában hatályos szabályok szerint is beállt, azaz az adott eljárási szabálysértésnek már az alapeljárásban is, az akkor hatályos eljárási törvény szerint is az ítélet hatályon kívül helyezését kellett volna jogkövetkezményként maga után vonnia. A jogerős másodfokú ítélet meghozatalakor hatályos Be. pedig a 608. § (1) bekezdés h) pontját még nem tartalmazta, azaz a bűnösséget beismerő nyilatkozat törvénysértő elfogadását nem értékelte feltétlen hatályon kívül helyezési ok gyanánt. Az állított eljárási szabálysértés orvoslására ezért a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor {az ilyen okra alapított kifogást csak a legfőbb ügyész érvényesíthette a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárásban - BH 2021.160. [27] bekezdés}. A támadott határozatok jogerőre emelkedése után bekövetkezett ténybeli és jogi változások a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe, akkor sem, ha azok a terhelt javára szólnak (EBH 2011.2305.). Ebből következik, hogy a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontján keresztül a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontján alapuló felülvizsgálati indítvány kizárólag abban az esetben vonhatja maga után a jogerős

ítélet hatályon kívül helyezését, ha a jogerős ügydöntő határozat meghozatalára 2021. január 1-jét követően került sor.” {Bfv.II.491/2021/5. [47]-[49] bekezdés}.

[9] A Legfőbb Ügyészség arra az álláspontra helyezkedett, hogy – mivel jelen ügyben a másodfokú ügydöntő határozat meghozatalára 2020. szeptember 15. napján került sor – a bűnösséget beismerő nyilatkozatnak a törvényi feltételek hiányában történő elfogadása a jogerős határozat meghozatala idején hatályos Be. 609. § (2) bekezdés e) pontja szerinti, ún. relatív hatályú eljárási szabálysértés volt csupán; ezért a felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértés még megvalósulása esetén sem vezethet a rendkívüli jogorvoslati eljárásban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez.

[10] Emellett a Legfőbb Ügyészség átiratában, az ügy érdemében kifejtette, hogy a járásbíró az eljárási szabályok megtartásával folytatta le az előkészítő ülést és tárgyalását, a terheltet a törvénynek megfelelően kioktatta a jogaira, majd a terhelt ügyészi mértékes indítvány hiányában, a védőjével történő konzultációt követően, és nem is az előkészítő ülésen, hanem egy későbbi tárgyaláson tett beismerő nyilatkozatot, külső befolyástól mentesen, saját elhatározásából. A terhelt beszámítási képessége tekintetében sem az előkészítő ülésen, sem a tárgyaláson észszerű aggály nem merült fel.

[11] Utalt arra is, hogy önmagában az, hogy a terhelt korábban tagadta a bűncselekmények elkövetését, kifogásolta a vádiratban foglaltakat, valamint még bizonyítási indítványokat is előterjesztett, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az eljárás későbbi szakaszában, ezzel ellentétes módon, a bűncselekmény elkövetését a vádban foglaltakkal egyezően beismerje. A védő által hivatkozott ezen körülmények a beismerő nyilatkozat önkéntességének cáfolatára nem alkalmasak. A védői álláspont szerint ugyanis a beismerő nyilatkozat elfogadása ténylegesen csak a bűncselekmény elkövetését korábban (a nyomozás során) is beismerő vagy annak tárgyában nem nyilatkozó terheltnek esetében lenne lehetséges, amely mind a jogszabályszóveggel, mind pedig a jogalkotói szándékkal nyilvánvalóan ellentétes.

[12] A beismerő nyilatkozatnak az ügyiratok általi alátámasztottságának a felülvizsgálati indítványban írt hiányával kapcsolatban megjegyezte, hogy konkrét elemre maga a védő sem hivatkozott, a felülvizsgálati indítvány erre nézve önálló okfejtést nem tartalmaz, ennek általánosságban történő hivatkozása pedig gyakorlatilag a bíróság bizonyíték-értékelő, mérlegelő tevékenységének a támadását jelentené, amelyre felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.

[13] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen a Győri Járásbíróság B.495/2019/23. számú ítéletét és a Győri Törvényszék 4.Bf.108/2020/13. számú végzését hatályában tartsa fenn.

[14] **III.** A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[15] 1. A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanácsülésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati

indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a), b) pont].

[16] A felülvizsgálati indítvány nem irányult a terhelt terhére, ezt meghaladóan pedig a tanács elnöke nem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását. Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására tanácsulást tűzött ki, és a megtámadott határozatot a Be. 659. § (4) bekezdésének megfelelően, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdése szerinti esetleges további eljárási szabálysértéseket.

[17] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a Be. 659. § (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].

[18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntetőeljárás szabályainak megsértése miatt is helye van [Be. 648. § b) pont].

[19] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 2021. január 1. napjától hatályos 608. § (1) bekezdés h) pontja szerint a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el, vagy az írásba foglalt ítélet tényállási elemei a bűncselekmény minősítését befolyásoló mértékben térnek el a vádirati tényállástól.

[20] Az abszolút eljárási szabálysértés megfogalmazása nem tesz különbséget az előkészítő ülésen vagy a tárgyaláson elfogadott beismerő vallomás között. Az előkészítő ülést követően is – a Be. 624. § (1) bekezdésének utaló szabálya szerint – a beismerés elfogadásának felételei a Be. 504. § (2) bekezdés szerint alakulnak. Ebből következően abszolút eljárási szabálysértés megvalósul akkor is, ha a bíróság a beismerő vallomást a tárgyaláson fogadja el, de megsérti a Be. 504. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat.

[21] Amennyiben a felülvizsgálati indítvány a benyújtásakor hatályos Be. 649. §-ában meghatározott felülvizsgálati okra hivatkozik, az a felülvizsgálati indítványnak – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján történő – érdemi elbírálását vonja maga után.

[22] A védő hivatkozása a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában megjelölt, a Be. 608. § (1) bekezdés h) pont I. fordulataiban meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezési okra történt, az indítvány a terhelt javára szól, ezért a felülvizsgálati indítvány alapján a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának helye van {BH 2022.121. [20] bekezdés}.

[23] A felülvizsgálati indítványt – a (3)-(4) bekezdésben meghatározott, jelen ügyben nem releváns kivétellel – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok

alapján kell elbírálni [Be. 659. § (2) bekezdése], amely jelen, eljárási hibára alapított felülvizsgálati ügyben a többször módosított, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény volt.

[24] A Be. – a vádlotti beismerő nyilatkozat elfogadása idején, azaz 2020. március 5. napján hatályos – 504. § (1) bekezdése alapján, ha a vádlott a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadja-e. A (2) bekezdés szerint a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának – együttes – feltételei a következők:

- a) a vádlott e nyilatkozatának természetét és jóváhagyásának következményeit megértette,
- b) a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik, illetve
- c) a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

[25] A bíróság már az előkészítő ülésre történő idézésében figyelmezteti a vádlottat, hogy ha a bíróság a bűnösség beismerésére vonatkozó nyilatkozatot elfogadja, akkor a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem vizsgálja, vagyis tulajdonképpen a vádra vonatkozóan nem bizonyít [Be. 500. § (2) bekezdés b) pont]. A figyelmeztetést az előkészítő ülésen szóban is meg kell ismételnie a bíróságnak [Be. 502. § (3) bekezdés].

[26] A vádlott a bűncselekmény elkövetését nemcsak az előkészítő ülésen ismerheti be, hanem az eljárás során később is. Ehhez a beismeréshez (illetve annak bírói elfogadásához) is jelentős eljárási jogkövetkezmények fűződnek. A beismerés elfogadását követően ugyanis a bíróság – a beismeréssel érintett körben – további bizonyítást nem folytathat le, megnyílik az eljárás befejezésének lehetősége (más szóval a vádlott a további tárgyaláshoz való jogáról is lemond). Ha a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadta, a vádlott bűnösségét a bűnösség beismerésére, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására és az eljárás ügyirataira alapítja [Be. 565. § (1) bekezdés].

[27] A Be. 524. § (1) bekezdése alapján, ha a vádlott a vád tárgyává tett bűncselekményben a tárgyaláson ismerte be a bűnösségét, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására a Be. 504. § (1)-(3) bekezdésének rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell. Ha a bíróság nem látja akadályát az ügy befejezésének, az egyesbíró vagy a tanács elnöke a vádlottat a büntetéskiszabási körülményekre is kihallgatja, majd a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítja [Be. 524. § (2) bekezdés].

[28] A Be. 504. §-ához fűzött indokolás a következőket rögzíti. „Ha a vádlott a vád tárgyává tett cselekmény vonatkozásában a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tesz, a bíróságnak először a beismerő vallomás elfogadásáról kell döntenie. A bíróság ennek során több szempontot vizsgál, így különösen azt, hogy a vádlott külső befolyástól mentesen, a saját elhatározásából ismerte-e el a bűnösségét, tisztában van-e a beismerő vallomása

természetével és annak lehetséges következményeivel, illetve a beismerő vallomás hitelességével kapcsolatban nem merül-e fel kétely, és az a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal kellőképpen alátámasztott-e. Ha a bíróságnak a vádlott beismerésének hitelességével kapcsolatban kételye támad, az eljárás korábbi szakaszában tett nyilatkozatától függetlenül azt kell megállapítania, hogy a beismerés elfogadásának feltételei hiányoznak.”

[29] A beismerés elfogadásával kapcsolatosan a törvény további követelményt nem támaszt. Ezért a terhelt ezen kívül eső rejtett vagy kifejezett indoka nem vonhatja kétségbe a beismerő vallomás elfogadásának jogszerűségét (BH 2022.121.II-III.).

[30] A Kúria az iratok alapján a vádlott beismerésével kapcsolatosan a következőket állapította meg. A 2020. január 14. napján megtartott előkészítő ülésen – a Be. 185. § (1) bekezdése és a Be. 500. § (2) bekezdése szerinti figyelmeztetés mellett – a terhelt úgy nyilatkozott, hogy „egy konkrét számos ajánlatot szeretnék kérni az ügyésztől”, amit megbeszélne a közlése szerint a hozzátartozói által meghatalmazott, jelen nem lévő védővel, ezen túl a vádiratban foglaltakat vitatta. Az eljáró ügyész azonban az előkészítő ülésen mértékes indítványt nem terjesztett elő, a terhelt pedig a bizonyítási indítványait előadta. Ez alapján az ügyet a járásbíróság – mivel az eljárás előkészítő ülésen való befejezésének feltételei nem álltak fenn – tárgyalásra utalta (Győri Járásbíróság B.495/2019/15. számú jegyzőkönyve).

[31] A 2020. március 5. napján tartott tárgyaláson a terhelt a kihallgatásának megkezdése után előadta, hogy „bűnösségemet lényegében elismerem, de mielőtt bármi mást mondanék szeretnék az ügyvéddel beszélni, szeretném átgondolni, kérek pár perc szünetet”, melyet a bíróság engedélyezett is számára, a terhelt a kirendelt védőjével 10 perc időtartamban megbeszélést folytatott. Ezt követően tette a terhelt azt a nyilatkozatot, miszerint „igen, sikerült átbeszélni az ügyvéddel, és elismerem a vádban leírt bűncselekményt, nem firtatok semmit, minden úgy történt, ahogy a vádiratban le van írva, a továbbiakban nem kívánok vallomást tenni”. Ezután a bíróság a terhelt beismerő nyilatkozatát az I. sorszámú végzésével elfogadta, majd a terheltet a büntetés-kiszabási körülményekre kihallgatta. Ezt követően a terhelt további vallomást nem kívánt tenni, bizonyítási indítvány nem hangzott el. A bíróság a bizonyítási eljárást befejezetté nyilvánította, majd a perbeszédet követően a vádlott az utolsó szó jogán a megbánását fejezte ki. A bíróság ezt követően ítéletet hirdetett (Győri Járásbíróság B.495/2019/23. számú jegyzőkönyve).

[32] Mindezek alapján az eljárás lényeges mozzanatai (nyilatkozatok, figyelmeztetések és arra adott válaszok), az eljárás szabályainak betartása az előkészítő ülésen és a tárgyalás jegyzőkönyvéből nyomon követhető volt. A Kúria ez alapján megállapította, hogy a járásbíróság nem sértett eljárási szabályt akkor, amikor a terhelt beismerő vallomását elfogadta, és ez alapján ügydöntő határozatot hozott.

[33] Nem merült fel ugyanis kétség afelől, hogy a terhelt a beismerés természetét (jelentőségét), annak következményeit megértette, szintén nem merült fel aggály a beszámítási képessége tekintetében, a beismerés pedig a büntetőügy nyomozati irataival alátámasztott.

[34] Kiemeli a Kúria, hogy a terhelt már az előkészítő ülésen is jelezte beismerési szándékát, amire akkor a mértékes ügyészi indítvány hiányában nem került sor. A tárgyalási időközben, illetve a tárgyaláson is volt lehetősége védőjével ellenőrzés nélkül megbeszélést folytatni. Ezt követően olyan értelemben nyilatkozott, hogy a jogaival tisztában van („sikerült átbeszélni”). A tárgyaláson a korábbi bizonyítási indítványait nem tartotta fenn, illetve újabb bizonyítási indítványt nem tett sem ő, sem a védő.

[35] A védő a felülvizsgálati indítványa okaként arra hivatkozott, hogy a bíróság nem tisztázta, hogy a terhelt beismerő vallomása miért tér el a korábbi, tagadó vallomásától, amely hiányosság – álláspontja szerint – a beismerés elfogadását jogszerűtlenné tette. E körben hivatkozott az előkészítő ülésre vonatkozó szabályokat is módosító, a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény előterjesztői indoklására, amely szerint: „Az előkészítő ülésen a bíróság elsődleges feladata, hogy megalapozottan döntsön a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásáról vagy annak megtagadásáról. A bíróság ennek érdekében nem tekinthet el a vádirat tartalmának, valamint a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételeinek vizsgálatától. A vádhoz kötöttség elvének megfelelően a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet [Be. 6. § (2) bekezdés]. Az ítéletek törvényességéhez fűződő társadalmi érdek ugyanakkor megkívánja, hogy a bizonytalan megítélésű ügyekben – a tényállás és az ahhoz tartozó bűncselekményi minősítés tisztázása nélkül – a vádlott, a védő és az ügyészség egyező akarata ellenére se lehessen ügydöntő határozatot hozni. A bíróság ennek megfelelően hivatalból köteles vizsgálni, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát az eljárás ügyiratai alátámasztják-e. A Be. 504. § (1) bekezdés kiegészítésével a Javaslat azt kívánja egyértelműen meghatározni, hogy az előkészítő ülésen – annak speciális céljára figyelemmel – a büntetőjogi felelősséget nem érintő, korlátozott terjedelmű bizonyítás folyik, melynek során a vádlottat olyan körben kell kihallgatni, hogy a bíróság megalapozottan tudjon döntenie a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásáról, vagy a beismerő nyilatkozat elfogadásának megtagadásáról. A Javaslat az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében egyértelművé kívánja tenni, hogy a vádlotthoz intézett kérdések a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott törvényes feltételeinek vizsgálatára irányulhatnak. Az előkészítő ülés keretei között tehát fel kell tárni, illetve a beismerés elfogadhatóságának érdekében legalábbis meg kell kísérelni feltárni, a vádlott beismerése és saját korábbi vallomása vagy akár az ügyiratok közötti ellentmondást, hiszen a bíróságnak a beismerés őszinteségének vizsgálata keretei között ezekre is elfogadható magyarázatot kell találni. Az előkészítő ülés ugyanakkor nem szolgálhat az egymásnak feszülő bizonyítékok ütköztetésére, amelyre már kizárólag a tárgyalás során felvehető teljes körű bizonyítás keretei között kerülhet sor. Ennek megfelelően a vádirati tényállás lényegével, a bűnösség kérdésével összefüggő, azonban fel nem tárható, elfogadható magyarázattal fel nem oldható ellentmondások a beismerés el nem fogadását kell, hogy eredményezzék. A bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának nem feltétele, hogy a vádlott az eljárás tárgyát képező cselekmény(ek) tekintetében a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tegyen, a beismerés őszinteségének bírói mérlegeléséhez viszont szükség lehet arra, hogy a beismerő nyilatkozaton túl a vádlott a cselekmény elkövetését alátámasztó tényeket is előadjon. A törvény hatálybalépése óta eltelt időszak fontos felismerése, hogy olyan vádlottak is nagy számban beismerik a terhükre rótt bűncselekményt, akik ezt a nyomozás során nem tették, vagy kifejezetten tagadták annak elkövetését. A bíróságnak ilyenkor is azt kell tisztáznia, hogy az előkészítő ülésen tett bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadható-e vagy sem. Ha a vádlott meggyőző magyarázatot tud adni arra, hogy miért változtatta meg a korábbi nyilatkozatát/vallomását, a bíróság elfogadhatja a beismerést. Ha az ügyiratok tartalma, a beismerés körülményei, vagy bármely más ok miatt a bíróságnak

mégis észszerű kételye támad a bűnösséget beismerő nyilatkozattal kapcsolatban, akkor meg kell tagadnia annak elfogadását.”

[36] A Kúria ezzel kapcsolatosan a következőkre utal. Kétségtől a bíróságnak fel kell tárnia azt, hogy a vádlott az előkészítő ülésen (tárgyaláson) tett beismerő nyilatkozata és a saját korábbi vallomása közötti eltérés miatt a beismerő nyilatkozat egyértelmű-e, illetve önkéntes-e, majd további vizsgálat tárgyát képezi, hogy az eljárás iratai a beismerést alátámasztják-e. Ugyanakkor e jogintézmény lényege éppen az, hogy – az esetleges ügyészi mértékes indítvány alapján, de akár annak hiányában is – a vádlott a szabad elhatározása alapján döntsön arról, hogy beismeri-e a bűnösségét a vád szerint. Ezért az, ha a vádlott nem tud vagy nem kíván „meggyőző” magyarázatot adni a vallomása megváltoztatására, és az eltérő vallomás tételét nem indokolja meg, vagy csak azzal indokolja, hogy az ügyészi indítvány ismeretében már beismeri bűnösségét, önmagában nem ad okot annak megállapítására, hogy a bíróság a Be. 504. § (2) bekezdés a)-c) pontjában írt feltételek hiányában fogadta el a bűnösséget beismerő nyilatkozatot.

[37] Az előkészítő ülésen a vádlott bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül áll a bíróság elé, ha ő maga úgy dönt. Ugyanez a helyzet, ha a tárgyaláson, de a bizonyítás lefolytatása előtt kíván a vádlott beismerő nyilatkozatot tenni. A bíróság ezért abba a helyzetbe kerül, hogy amennyiben a Be. 504. § (2) bekezdés a)-c) pontjában írt felételek teljesülése esetén a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának nincs akadálya, és a beismerő nyilatkozatot elfogadja, az ügydöntő határozatban már nincs lehetőség a nyomozati és az előkészítő ülésen tett vallomás ellentmondásainak értékelésére. Ha ugyanis a beismerés önkéntessége vagy egyértelműsége a vádlott vallomása vagy az ügyiratok alapján kétséges, az ügyet előkészítő ülésen (illetve a bizonyítás lefolytatása nélkül) nem lehet elintézni, hanem tárgyalást kell tartani, illetve tárgyaláson a beismerés elfogadása nélkül a teljes szükséges bizonyítást lefolytatni.

[38] Mindezek előre bocsátását követően tehát egyértelmű az, hogy az előkészítő ülésen nem folytatható le bizonyítási eljárás, illetve tárgyaláson a bizonyítás lefolytatását megelőzően nem vethető össze a vádlott előkészítő ülésen (vagy a tárgyaláson) tett vallomása a nyomozás során tett előadásával. A bíróság döntése – ahogy azt a Be. 504. § (1) bekezdés 2. mondata is rögzíti – a vádlott kihallgatását követően a vádirati tényállás és az ügyiratok alapján csupán arra korlátozódik, hogy a beismerő nyilatkozat elfogadásának az 504. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak-e vagy sem. A törvény indokolásában szereplő okfejtés, amely szerint a korábban tagadó vádlott beismerésének okát fel kellene tárnia a bíróságnak, a törvény szövegéből nem következik. Éppen ellentétesen, az önkéntesség (őszinte beismerés) vizsgálatán túl a bíróság nem bocsátkozhat a vádlott különböző vallomásainak értékelésébe.

[39] Magyarország Alaptörvényének 28. cikke kimondja: a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[40] A jogszabály értelmezésének a jogszabály szövegén kell alapulnia, de jogalkotássá nem válhat, vagyis az értelmezés során sem adható a normaszövegnek a törvényszövegben nem szereplő, abból nem kiolvasható, azon túli, vagyis a törvényben nem foglalt „értelem”, amely – az adott esetben – a beismerő vallomás elfogadásának további [a Be. 504. § (2) bekezdésében foglaltakon kívüli] feltételét állítaná a korábban tagadó terhelttel szemben.

[41] 2. A teljesség érdekében megjegyzi a Kúria, hogy a vádiratban, illetve ennek hiányában az előkészítő ülésen az ügyészségnek nem kötelező a kiszabott büntetés vagy intézkedés tartamára vagy mértékére meghatározott indítványt tenni arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését a váddal egyezően beismeri és a tárgyaláshoz való jogáról lemond. A mértékes indítvány elmaradása nem akadályozza annak, hogy a terhelt a bűnösségét a váddal egyezően beismerje és a tárgyalásról lemondjon (BH 2023.29.).

[42] Ezért a beismerő vallomás elfogadásának feltételei attól függetlenül fennálltak, hogy az ügyész – a terhelt erre irányuló kérelme ellenére – mértékes indítványt nem tett az előkészítő ülésen. A tárgyaláson pedig már ilyen indítvány tételére nincs lehetőség, arra kizárólag az előkészítő ülésen (vagy a vádiratban) kerülhet sor [Be. 422. § (3) bekezdés, Be. 502. § (1) bekezdés].

[43] 3. Az iratok alapján az is megállapítható volt, hogy a terhelt a bűnössége beismerésén túl a további tárgyaláshoz, illetve a bizonyítás lefolytatásához való jogáról nyilatkozat formájában nem mondott le, erre vonatkozóan a bíróság kérdést sem intézett hozzá.

[44] Az előkészítő ülés szabályai a beismerés elfogadásának felételül szabják a tárgyalásról való lemondást [Be. 504. § (1) bekezdés], e nyilatkozat hiánya a beismerés elfogadásának akadályozza (Bfv.III.383/2021/7.). Vagyis a bűnösség beismerése a tárgyaláshoz való jogról történő lemondás hiányában önmagában nem vezethet a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásához az előkészítő ülésen. Ezért kérdésként merül fel, hogy a tárgyaláson történő beismerés esetén a beismeréssel egyidejűleg kell-e hasonló nyilatkozatot tennie a vádlottnak.

[45] A vádlott a tárgyalásról ekkor már nem mondhat le, figyelemmel arra, hogy az eljárás az előkészítő ülést követően már tárgyalási szakba jutott, ezért a tárgyalásról lemondás nem értelmezhető. Ugyanakkor a Be. 524. §-a nem ír elő más tartalmú nyilatkozatot, ilyen nyilatkozat szükségességére önmagában nem utal az sem, hogy a Be. 524. § (1) bekezdése a Be. 504. § (1)-(3) bekezdéseinek „értelemszerű” alkalmazását írja elő, és a Be. 504. § (1) bekezdése szerint a terhelt a tárgyalásról is lemondhat, amely egyúttal a beismerése elfogadásának feltétele is.

[46] Nyilvánvaló azonban, hogy a „beismerés természetének” és „jóváhagyása következményei” ismeretének ki kell terjednie arra is, hogy a vádlott – legalább ráutaló magatartással – elfogadja a további bizonyítás mellőzését. Vagyis, amennyiben a tárgyalásról készült jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a vádlott tisztában volt azzal, hogy a beismerésével a további bizonyítás lehetőségétől is elesik, a kifejezett lemondása a további bizonyításról nem feltétele a beismerő nyilatkozata elfogadásának. Erre lehet következtetni például abból is, ha

bizonyítási indítványt sem a vádlott, sem a védő nem terjeszt elő vagy korábbi bizonyítási indítványát nem tartja fenn.

[47] Jelen ügyben a terhelt, védőjével folytatott megbeszélést követően tett, és a jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozata (illetve a bizonyítási indítvány hiánya) nem hagyott kétséget afelől, hogy tisztában volt a beismerése valamennyi következményével, így a bizonyítás mellőzésével is, amellyel maga is egyetértett. Erre utalt az is, hogy már az előkészítő ülésen jelezte, a cselekményeket mértékes ügyészi indítvány ismeretében esetlegesen beismerné és a beismerésen kívül érdemi vallomást nem kívánt tenni, és a fellebbezésében sem sérelmezte, hogy a tárgyaláson a bizonyítás elmaradt.

[48] Az ügy irataiból kitűnően tehát a terhelt a beismerés tényén túl azzal is tisztában volt, hogy beismerés esetén nem kerül sor további tárgyalásra, így a büntetőjogi felelősségét érintő bizonyítási eljárás lefolytatására, hanem a bíróság a büntetőjogi felelősségét a tárgyaláson minden további bizonyítás nélkül megállapíthatja.

[49] A Kúria ezért megállapította, hogy a terhelt beismerő vallomásának elfogadására törvénysértés nélkül került sor az elsőfokú eljárásban.

[50] 4. A védő hivatkozott arra is, hogy a terhelt beismerő nyilatkozata az ügyiratok által nem alátámasztott, anélkül azonban, hogy ezzel kapcsolatban megjelölte volna az ellentmondást, vagyis, hogy mely iratok alapján, mennyiben áll fenn ellentét. Helyesen mutatott rá a Legfőbb Ügyészség, hogy a felülvizsgálati indítvány erre nézve önálló okfejtést nem tartalmaz.

[51] Önmagában az eljárási szabálysértés állítása, de a konkrét ok (tények) megjelölése nélkül a felülvizsgálat lefolytatása kizárt (Bfv.I.342/2020/2., Bfv.II.135/2020/2., Bfv.II.423/2020/2.). Mivel a védő egyetlen olyan okot, tényt sem jelölt meg, amelyre figyelemmel a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadása – az iratokkal való ellentéte miatt – jogsértő lett volna, azt a Kúria érdemben nem is vizsgálhatta. E körben a felülvizsgálati indítvány tehát kizárt volt.

[52] 5. A Kúria hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] során felülvizsgálatot megalapozó további feltétlen eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] sem észlelt.

[53] **IV.** A Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a védő felülvizsgálati indítványát megalapozatlannak találta, ezért a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályukban fenntartotta.

[54] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[55] A végzés elleni fellebbezés a Be. 6. § (4) bekezdésére figyelemmel kizárt, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria – a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

TóthLné

bíróági tisztviselő